

Des de l'Olimp

SHAKESPEARE

trenca el seu silenci

Rosa Maria Martínez Ascaso

Pròleg de Genís Sinca

DES DE L'OLIMP
SHAKESPEARE TRENCA
EL SEU SILENCI

• Col·lecció El Tinter – 178 •

**DES DE L'OLIMP
SHAKESPEARE TRENCA
EL SEU SILENCI**

Rosa Maria Martínez Ascaso

Pròleg de Genís Sinca

■ Cossetània

Relació de personatges de la portada:
Primera fila (d'esquerra a dreta): Groucho Marx,
Sigmund Freud, Albert Einstein i Karl Marx.
Segona fila: Virginia Woolf, Salvador Dalí,
Marilyn Monroe, Charles Darwin i Agatha Christie.
Tercera fila: Charles Chaplin, Friedrich Nietzsche, Vivien Leigh, Ludwig van
Beethoven, John Lennon, Miguel de Cervantes, Josep Pla i Jean-Paul Sartre.

Primera edició: octubre del 2023

© Rosa Maria Martínez Ascaso

© de la portada: Jordi Figuerola (GA)

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-298-8

DL T 679-2023

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

*Als amics i familiars que m'han donat
suport en la redacció d'aquest llibre.
I especialment a la meva germana Pilar;
un pilar molt ferm en la meva vida.*

ÍNDIX

PRÒLEG, <i>per Genís Sinca</i>	11
INTRODUCCIÓ.....	15
CONFESSIONS A CAU D'ORELLA, <i>per Roser Vidal Font</i>	19
1. JO, SHAKESPEARE, DES DE L'OLIMP DELS IL·LUSTRES	23
2. EL MEU TEMPS.....	41
3. EL LLENGUATGE EM FASCINA.....	49
4. A CAVALL DE LA FILOSOFIA.....	61
5. PSICOLOGIA A LA CARTA	69
6. DELÍCIES I DESENGANYS DE L'AMOR I EL SEXE	77
7. LA TERANYINA DE LA POLÍTICA	89
8. LA MORT, AQUEST PAÍS NO DESCOBERT.....	101
9. L'HUMOR, UN REMEI MÀGIC	113
10. HOME I NATURA: UN ESCENARI DE MIRALLS.....	127
11. LA RELIGIÓ, QÜESTIÓ ÍNTIMA.....	135
12. ELS SECRETS DEL MÓN SOBRENATURAL	143
13. S'AIXECA EL TELÓ... ..	153

14. LA POESIA, UN <i>STRIPTEASE</i> EXISTENCIAL	167
15. UNA MIRADA (CRÍTICA) SOBRE LA JUSTÍCIA.....	185
16. LA MÚSICA, UN ART VOLÀTIL	195
17. LA PINTURA COM A ESPECTACLE LITERARI	211
18. HERÈNCIA I INFLUÈNCIA EN LA LITERATURA	221
19. UN RÈCORD FÍLMIC	239
20. DARRER <i>SCOOP</i> : SOC QUÀNTIC	247
21. <i>MENS SANA IN CORPORE SANO</i>	255
22. I PER POSTRES... ..	275
EPÍLEG	291
AGRAÏMENT A TRES AMICS LLETRAFERITS	299
ÍNDIX ONOMÀSTIC	301

PRÒLEG

Només una assagista i autora de raça com Rosa Maria Martínez Ascaso pot atrevir-se a donar veu pròpia a un autor tan inimitable i absolut com William Shakespeare, el narrador total de les nostres vides. No és tan sols el coneixement profund de l'obra de Shakespeare i la seva vida, sinó l'atreviment de fer-ho directament des de l'Olimp dels Il·lustres, tal com ella bateja el lloc on Shakespeare conversa amb personalitats que sempre ens hauria agradat conèixer, des de Sòcrates, Plató o Aristòtil fins a Einstein, Freud, Dickens, Dostoievski o Virginia Woolf.

L'exercici demana generositat, però sobretot una dosi alta, altíssima, de seguretat, inspiració i sensibilitat per part de l'autora. L'esforç és considerable. En aquest sentit, l'artesanía d'aquest llibre únic s'acompleix gràcies a un esforç creatiu múltiple, perquè ha obligat l'autora a interessar-se i conèixer també de manera profunda obres i pensaments enreversats com, entre molts d'altres, els de Freud, Marx, Voltaire, Nietzsche, Kierkegaard o Sartre.

Es podria dir que, per primera vegada, l'autora de tants assaigs sobre Shakespeare no en té prou amb la disquisició al voltant d'aspectes de l'obra de l'autor anglès, com en aquell inoblidable i deliciós *Sexpeare*, i necessita lobotomitzar una vegada per sempre el cap

del gran home i fer-lo xerrar, enraonar, parlar a manera de diàleg des d'aquest Olimp dels impossibles possibles.

Martínez Ascaso, que és d'origen aragonès i, per tant, caparruda fins la medul·la, publica la seva obra més cabdal i decideix fer parlar directament l'escriptor que l'ha captivat tota la vida, almenys des que té us de raó. Aquest llibre, un fresc de reflexions, converses i diàlegs amb el bo i millor de la humanitat, passa bé, perquè és molt viu. No es fa ni un instant carregós. Fins i tot diria que es fa curt i, pensant en la Rosa Maria, en la seva pròpia biografia, crec que aquesta vegada se li veu el llautó.

Veient la distribució dels capítols i l'organització del llibre, s'hi veu amb claredat i per primer cop el seu vertader ofici, la sospita que en aquestes pàgines batega la seva pàtina professional. Fins i tot situa al mig de l'Olimp una gran biblioteca. Rosa Maria Martínez Ascaso és bibliotecària d'ofici. Ha exercit aquesta feina honorable en la seva vida laboral i els seus dots d'organització llibresca es noten en la distribució del text. El fet d'haver estat bibliotecària, una feina vocacional, que es porta a dintre, ha estat positiu per ordenar i organitzar la plèiade d'autors i pensaments infinits que poblen el llogaret encantador d'aquest llibre.

Les pàgines del volum són els carrers de l'Stratford-on-Avon mental d'una autora que viu al poble nadiu de Shakespeare, coneix la seva gent i les personalitats que a ell li haurien agradat (o no) intel·lectualment. L'Olimp dels Il·lustres és la gentada atemporal que pot arribar-se a trobar pels carrers del seu Partenó algú com Shakespeare, que somia despert la possibilitat d'ensopegar amb les ments brillantíssimes que han habitat la nostra civilització occidental, la que ells mateixos han creat, pensat, cantat, pintat o escrit. Busqueu el diàleg de Shakespeare amb Faulkner i entendreu la font d'inspiració del Nobel nord-americà, la imponent xerrada amb Picasso, amb Dalí, o amb el mateix Josep Pla. Per cert, impagable, perquè l'autora el coneix bé.

Shakespeare i els seus amics parlen i xerren absolutament de tot, dels assumptes més impensables: de filosofia, de política, de música, de religió, de pintura, de cinema, però també d'humor, de cuina i d'esports... I de física quàntica? Doncs també.

Lluny del que es pot pensar, es tracta d'un llibre amè, àgil, disret i molt, molt complicat de muntar, d'escriure i de fer. Un cop

més, però, Martínez Ascaso ho ha fet. I ho ha fet excel·lentment bé. Endinsem-nos, doncs, en el deversall impagable d'aquesta obra de ficció, però tocant de peus a terra i adonat-nos que, en realitat, es tracta d'uns dels assajos més hilarants, originals i reeixits que s'han escrit mai al voltant del nostre estimat i il·lustre convilatà William Shakespeare.

GENÍS SINCA

INTRODUCCIÓ

El silenci és profund com l'eternitat.

THOMAS CARLYLE

Per experiència pròpia i aliena, he observat que, quan llegim un text i ens agrada molt, volem conèixer altres obres de l'autor. És el que em va passar a mi amb catorze anys, quan el meu pare em va regalar *Penes d'amor perdudes*, en una preciosa edició de petit format, traduïda al castellà de forma impecable per Luis Astrana Marín. A partir d'aquí, vaig esdevenir una entusiasta de Shakespeare. I la meva admiració per la seva obra immensa em va dur no només a llegir-lo i rellegir-lo, sinó a interessar-me per tot el que es deia d'ell. De forma que vaig anar captant la seva filosofia eclèctica, el seu humor irònic, sarcàstic i satíric, de vegades vidriòlic, el seu determinisme, la profunditat de les seves meditacions existencials sobre la vida i la mort, i la meticulositat d'orfebre amb què tracta el llenguatge i la pluralitat i metamorfosi del desig. I, a poc a poc, vaig anar reunint una extensa biblioteca shakespeariana. En resum, vaig ser conscient que Shakespeare era gegantí, pel coneixement innat i reflexionat que demostra sobre el làbil univers de les emocions, i en especial per la seva psicoanalítica comprensió de les grandeses i misèries humanes.

Aquest focus d'interès tan potent ha fet que durant la meua vida hagi publicat un munt d'articles sobre Shakespeare i, de moment, quatre llibres de temàtica shakespeareana.¹ Aquest és el cinquè.

Això m'ha dut a plantejar-me —en una barreja de convivència, diagnosi, possibilisme, joc lúdic i atreviment— que podríem escoltar el que ens diu el mateix Shakespeare, perquè ens expliqui en primera persona la seva vida i la seva obra, malgrat que pot haver-hi tants Shakespeares com lectors o espectadors se li acostin, perquè la seva personalitat polièdrica és un enigma insondable. I justament és aquest misteri el que fa que la seva vida i la seva obra tinguin tantes lectures i el poder del seu esquer sigui tan atractiu i transcendent. Jo l'he interpretat a través d'una llarguíssima relació d'anys de convivència amb el seu esperit, en les clarianes del seu immens bosc de paraules. I ara ell, a més d'opinar sobre els temes més diversos, ens explicarà el seu periple personal i professional. No estic segura que no ens desconcerti o ens despisti amb alguna de les seves ironies. No oblidem que era un gran *joker* i que la seva faceta de bromista i burleta ha deixat empremta a tota la seva obra teatral. Ho hem d'assumir com un desafiament inherent al seu caràcter entremaliat. Ho farà des de l'Olimp dels Il·lustres, on fa quatre segles que resideix en companyia dels personatges universalment més famosos. Des dels filòsofs i escriptors clàssics grecs, romans i egipcis fins als representants de les darreres tendències culturals.

Shakespeare ens parlarà en primera persona d'ell i del seu temps, del seu llenguatge, de la filosofia, de la psicologia, de l'amor i el sexe, de la política, de la mort i el més enllà, de la poesia, de la Natura com la seva desena musa, de l'humor, de la religió, del món sobrenatural i l'alquímia, del teatre, de la justícia, de la música, de la seva presència en el cinema i en les sèries, de l'esport i la gastronomia del seu temps, i de la quàntica. I també ens farà conèixer les satisfaccions que l'han sacsejat d'ençà que va morir fa 400 anys, i els disgustos, com el fet que es qüestionin l'autoria de les seves obres.

¹ *Bibliografía de traducciones españolas de las obras de William Shakespeare* (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1989), *Shakespeare i la Natura. Inspiració i simbolisme* (Cossetània, 2009), *Sexpeare. Amor i sexe en Shakespeare* (Cossetània, 2019) i *Rere el somriure de Shakespeare* (Cossetània, 2021).

Quan Jan Kott, crític teatral polonès del segle XX, va dir de Shakespeare que era el nostre contemporani, per l'actualitat de la seva obra, també feia futurisme, perquè el teatre shakespeareià segueix present i és admirat generació rere generació. I si Shakespeare ens ha parlat i ens parla des dels seus textos, ara també ho farà des de l'Olimp, amb un to jovial d'empàtica complicitat i, alhora, amb el seny d'aquell que ja està de tornada de tot i, per tant, és escèptic, amb un pòsit pessimista. Una narració dirigida a la imaginació dels lectors, siguin o no seguidors del dramaturg elisabetià. Un text emanat de Shakespeare que, a través meu, esdevé llibre imprès i recull en primera persona les vivències i reflexions del periple vital de l'insigne fill de Stratford, que trenca en aquestes pàgines el seu silenci de segles. Alhora, ens explicarà les seves experiències *post mortem*, en aquest Olimp que, amb tots els mèrits, comparteix amb tants éssers il·lustres, amb els quals tot sovint conversa o interactua. En aquest punt, haig de dir que em sento com una mèdium o *go-between*, una intermediària entre l'autor i l'espectador. Com a tal, intentaré transmetre fidelment tots els matisos de les seves revelacions, salpebrades de comentaris irònics, sarcàstics i fins i tot càustics.

D'aquesta calidoscòpica personalitat literària, en vull destacar tres trets bàsics: el primer, com a Gran Alquimista que, combinant al seu gresol mental elements tan divergents com els filosòfics, psicològics, artístics, amorosos, sexuals, humorístics, lingüístics, poètics, històrics, metafísics, sobrenaturals i fins i tot quàntics, ha aconseguit impregnar la seva obra de l'excelsa poció literària que li ha donat la joventut eterna. La segona característica, segons el meu criteri, és que, vistes les múltiples facetes de la seva obra immensa, els que se li acosten (entre ells els antistratfordians que neguen a l'home de Stratford la seva autoria) poden pensar que són massa cordes per a un sol violí. Però el quid de la qüestió és una altra peculiaritat de l'autor anglès: a més d'alquimista, Shakespeare no és un violí estàndard. És com un *stradivarius*: el violí perfecte, total, que abasta i toca amb una sensibilitat magistral, des de la nota més baixa fins a la més aguda del pentagrama humà. I el tercer tret és el gran cromatisme de les seves obres i personatges. Perquè, com un camaleó, ens mostra tot l'acolorit repertori de la multicolor psicologia de l'ésser humà. Amb la particularitat afegida que ell, com el camaleó, es camufla i protegeix la seva identitat rere aquesta rica simfonia colorista. Aquestes tres

característiques essencials, juntament amb moltes altres, com el seu realisme, el sentit comú, el pragmatisme i una sensibilitat metempírica per copsar i descriure el comportament humà, han fet de Shakespeare l'autor literari més important de tota la història de la humanitat.

La seva producció literària ja insinua pistes de per on anaven les seves filies i fòbies, però aquí hi aprofundeix i fa una mena de *strip-tease* mental de la seva vida, que tractaré de recollir fidedignament com a responsable d'aquest llibre i lectora iterativa de la seva obra immensa. Només hi vull afegir que les citacions en català de les seves obres són traduccions de Salvador Oliva, de Gerard Vergés i meves com a intermediària. I que la portada és obra de l'il·lustrador valenc Jordi Figuerola (GA).

La gènesi d'aquestes confidències shakespearianes pot tenir diverses interpretacions. Una m'ha vingut de la mà d'una gran amiga, la metgessa i novel·lista Roser Vidal Font, que, havent llegit el manuscrit de *Shakespeare trenca el seu silenci* abans de publicar-se, m'ha fet un regal original i inesperat: un text seu titulat "Confessions a cau d'orella" inspirat per la lectura d'aquestes declaracions de l'autor anglès. Hi imagina com va poder començar tot, un supòsit que, *se non è vero, è ben trovato*... D'aquí que, en honor al gust de Shakespeare pel suspens i la ironia, he decidit incloure aquest escrit imaginativament agosarat i agosaradament imaginatiu al final de les confessions de l'atfordià des de l'Olimp, ja que, com ell ens ensenya, tot pot tenir diverses lectures, perquè té moltes facetes. I, com en qualsevol obra d'intriga, al final tot té una explicació: racional o imaginativa. O ambdues alhora, si fem cas de la quàntica.

I rere aquesta imaginativa hipòtesi, tindrà la paraula el gran protagonista: William Shakespeare.

CONFESSIONS A CAU D'ORELLA

Tothom sap que la teranyina amb què la son ens embolcalla a les nits es va deteriorant amb el temps, i amb els anys es va esclerissant fins que hi apareixen forats, com si fos una roba arnada. Va ser per un d'aquests forats que, encara endormiscada, la Rosa Maria va entrellucar una ombra als peus del seu llit. Mandrosa i amb poques ganes d'acabar de desvetllar-se, el seu subconscient va intentar desesperadament integrar aquella imatge en el darrer somni per poder continuar dormint, però no hi havia res a fer, sentia aquella presència i tots els esforços per ignorar-la eren debades. Feia calor i dormia amb el balcó obert. La lluna, gairebé plena, il·luminava la cambra amb una llum tènue i pertorbadorament fantasmal. Es va incorporar i en pocs instants els ulls es van avesar a la penombra. Sí, hi havia algú allà, dret, que se la mirava amb tota la descaradura del món. Aquelles faccions..., aquell somriure entremaliat... Segur que estava somniant.

La Rosa Maria es va aixecar amb molta cura i, amb un gest de la mà, va indicar al visitant la porta del balcó. Primer va sortir ell i aleshores ella el va seguir. Li va saber greu portar aquella camisa de dormir, ja vella a força de nits i que no gosava llençar perquè era suau i amorosa amb la seva pell. Si ho hagués sabut, hauria estrenat aquella tan espectacular que havia comprat feia uns dies.

Es trobaven sota una lluna riallera, com qualsevol parella de festejadors.

—William? —va preguntar ella, encara recelosa.

—Sí, soc jo. Que t'he espantat?

Espantat no era la paraula exacta. Sorprès? Segur. Emocionat? Sens dubte. Trasbalsat? Del tot.

—Des de l'Olimp —va continuar el bard—, on m'estic d'ençà del meu traspàs, ara ja fa més de quatre segles, he anat seguint com els lletraferits s'empatollaven amb la meva vida i la meva obra. No puc negar que estic satisfet del reconeixement que han rebut els meus escrits. Però no soc ningú per criticar els qui escriuen sobre mi sense saber un borrall sobre els esdeveniments que van envoltar i condicionar la meva vida i menys encara sobre els meus sentiments i reflexions. I reconec que no soc ningú perquè les meves obres estan farcides de conjectures i lliures interpretacions sobre personatges històrics als quals no vaig conèixer.

La Rosa Maria no va poder evitar sentir-se un xic culpable, ja que era evident que, entre els lletruts a qui es referia Shakespeare, s'hi comptava ella. Va intentar articular alguna frase de disculpa, però no li'n sortia cap de prou enginyosa.

—Bé. Anirem per feina, perquè no em puc quedar aquí tota la nit. No pas per mi, que tinc tota l'eternitat per davant, sinó per tu, que hauries de descansar. He llegit tot el que has publicat sobre mi i t'haig de dir que m'ha satisfet molt el teu interès, la teva dedicació, la teva fidelitat i, si em permets que t'ho digui, el teu amor. No pateixis, soc un esperit i no busco engalipar-te, malgrat que haig de reconèixer que la meva fama de seductor..., més aviat de persona fàcil de seduir, no ha estat injustificada.

Era un alleugeriment que la mancança de llum no posés en evidència la vermellor que sobtadament s'havia enfilat a les galtes de la Rosa Maria.

—He decidit trencar el meu silenci i t'he triat a tu —va continuar el dramaturg— per tal que esdevinguis la meva veu.

—I què haig de fer jo? —va aconseguir articular la Rosa Maria—. Soc només una estudiosa de la teva obra que escriu en una llengua minoritària.

—Per això no pateixis. El llibre farà el seu camí. Tu seràs la meva intèrpret, una mena de mèdium. Deixa't anar i jo et dictaré a cau d'orella el que has d'escriure.

—No ho sé...

—No vols acceptar el repte? Et creia més atrevida.

—Si tu m'ho demanes, ho faré.

—T'ho demano...!

Sobtadament, es va aixecar un vent suau, una mena de brisa lleugera que li va acaronar la galta com un petó evanescent. Va tancar els ulls i, en tornar-los a obrir, es va adonar que era tota sola al balcó. Tot plegat havia estat un somni? Però semblava tan real... La seva obsessió per William l'estava afectant tant per ofuscar-li els sentits? De cop, va veure una ploma a terra, una única ploma i massa grossa per pertànyer a un ocell del país. Va ser en recollir-la que va observar, astorada, la punta del canó refilada i tacada amb quelcom que, sense cap mena de dubte, era tinta.

“Gràcies pel regal, William”, va pensar. “Quan vulguis, comencem”.

ROSER VIDAL FONT

1. JO, SHAKESPEARE, DES DE L'OLIMP DELS IL·LUSTRES

*Iudici Pylium, genio Socratem, arte Maronis.
Terra tegit, populus maeret, Olympus habet.*

*(Tenia el seny de Plini, la genialitat de Sòcrates, l'art de Virgili.
La terra el cobreix, el poble el plora, l'Olimp el guarda.)*

Inscripció del Memorial de Shakespeare, instal·lat quatre anys
després de la seva mort, sota la fornícula amb el seu bust,
a la Holly Trinity Church de Stratford-on-Avon, on és enterrat.

Insòlitàment, des d'aquestes línies us parla l'home al qual es refereix la citació precedent, que, qualificat d'enigmàtic per diverses generacions, va néixer al cor de l'Anglaterra del segle XVI. Concretament el 23 d'abril de 1564 a Stratford-on-Avon, un antic assentament romà. Aquest home soc jo, William Shakespeare, l'autèntic autor de *Hamlet*, *Otel·lo*, *Macbeth*, *El rei Lear*, *Juli Cèsar*, *Romeu i Julieta* i la resta d'obres que consten a l'infoli del 1623. Em comunico amb vosaltres des de l'Olimp dels Il·lustres, on gaudim de llibertat d'expressió i opinió, i on vaig tenir la sort de ser admès, com creien els meus contemporanis, quan vaig morir, el 23 d'abril de 1616. Aquí resideixo, ja fa més de 400 anys, en companyia de literats, filòsofs, científics, actors, pintors, músics i altres grans creadors de tots els temps i països. I,

d'ençà que van arribar Einstein i altres científics, tots gaudim del privilegi que ens arriben a l'instant les notícies del que succeeix al món, perquè, tot i que no tenim Internet com a la Terra, gaudim d'un sistema molt més avançat i desenvolupat: l'O.Q.S. (Olympic Quantum System), amb uns ordinadors quàntics de tecnologia altament perfeccionada que, a través d'una xarxa intergalàctica, també ens connecta a Internet. Quan a la Terra es comença a parlar de *metavers* com a nova tecnologia, aquí ja la tenim incorporada. Cadascun de nosaltres disposa d'un portàtil quàntic OQS. I com que tots hem passat per un curs d'aquesta aplicació, ara en som uns experts navegadors. El cas és que, havent-me assabentat per aquest procediment que una de les meves fidels estudioses, catalana, voldria que expliqués en directe la meua vida, la meua obra, i el que penso de diversos temes, he decidit acceptar la petició, com un repte engrescadorament letífic i assenyat alhora. I és que ser transportat per les onades del pensament a la meua època serà un revulsiu per posar els punts sobre les is a les llegendes i calúmnies que corren sobre la meua existència.

Però, abans d'iniciar el relat del recorregut personal i professional del meu pas per la vida i de la meua experiència de quatre segles al Més Enllà, voldria precisar algunes circumstàncies favorables i desfavorables d'aquest lloc d'arribada que és l'Olimp. Es tracta d'un espai immens on sojornem generacions i generacions d'homes i dones tocats per la vareta màgica de la cultura: filòsofs, científics, investigadors en totes les branques del saber, entre els quals incloïm els metges, escriptors, músics, pintors i actors de totes les èpoques i països, als quals s'han anat incorporant en el darrer segle tot de cineastes. Els polítics tenen un estatus especial, que explicaré quan parli de política. Tenim la sort, essent esperits, d'haver recuperat la forma i l'aparença del nostre cos terrenal, amb alguns retocs afavoridors "a la carta". I conservem un dels hàbits terrenals: a la nit, dormim. I, com pensava en vida, crec que dormir és com estar mort: perdem la consciència. I despertar-se és com una resurrecció crònica. De fet, en moltes de les meves obres insisteixo en aquest pensament, com a *Cimbeli*: "Canten els grills i els fatigats sentits de l'home es van refent amb el repòs... Ah, son, imitadora de la mort", o a *Mesura per mesura*, on el duc reflexiona filosòficament: "La son és el millor repòs que tens i molt sovint l'invoques; però et fa por la mort, que no és res més que un son".

Aquí, a l'Olimp, no hi ha necessitats: com que no ens cal menjar, no tenim necessitats físiques. Bé, l'estímul eròtic continua viu a la ment, però el sexe ens està parcialment prohibit, i dic *parcialment* perquè la libido ens funciona a tot rendiment, fet molt d'agrair, però els nostres orgasmes han de ser íntims, no compartits. No es pot viure en parella. Suposo que s'ha decidit així per evitar tota una sèrie de conflictes i problemes, com la gelosia i el cansament, tan freqüents en l'experiència terrenal. I no m'estranya. Si ja a la terra moltes parelles no es poden aguantar ni uns quants anys, i se separen, imagineu-vos haver-se d'aguantar durant tota l'eternitat...! Això implica que, si sents una atracció especial cap a una altra persona, amb qui tens afinitats electives (o no), la possible relació eròtica queda substituïda per un afecte profund, confortablement adaptable, mal·leable i... imaginatiu. Com que no estem mai malalts, no hi ha metges ni farmàcies. Però, a causa del temperament esverat d'alguns del honorables residents olímpics, que esclata en sortides pujades de to, els de la Cúpula van decidir que, en certs casos d'excitació extrema, s'administrés al colèric un elixir paregòric, que calma els ànims i els decibels.

I és que aquí, a l'Olimp, també hi tenim normes, sí, senyors... Ni mort, no et deixen viure...! L'espai, començant pels dormitoris, està parcel·lat segons l'adscripció professional o artística dels diferents grups. Així, els del meu ram, els escriptors, convivim junts. Però hi ha uns espais especials on ens reunim amb els de les altres tendències. De vegades en grans festes o reunions en què hi ha actuacions o bé quan grans figures mundials de l'espectacle intel·lectual imparteixen les seves conferències. Una altra característica diguem-ne "frívola" és que aquí, com que es guarden les convencions i no quedaria bé que anéssim despullats, hi ha un immens guarda-roba (jo en diria teatral), del qual podem triar el que volem. I així, segons quins dies, tant es pot veure Kant, Dostoievski o a mi amb túnica romana com Plató amb corbata. Tots rebem les influències dels humoristes, que ens "engalipen" per disfressar-nos, i tot sovint nosaltres mateixos ens engresquem, perquè molts portem a dins un *enfant terrible* i intuïm que aquesta diversió innocent incomoda la Cúpula Olímpica, que ara explico què és.

Des dels orígens (cinc o sis segles abans de Crist), l'Olimp està regit pels primers filòsofs que hi van arribar, els presocràtics o sofistes.

Tales de Milet és el cap d'aquesta mena de sanedrí, consell de savis o Cúpula Olímpica que dicta les normes: a banda de la prohibició del sexe, tenim llibertat de reunió i opinió, però en les reunions multitudinàries posen un límit als decibels. Justament ara hi ha entre nosaltres un corrent revolucionari (ni morts podem descansar de les tendències alliberadores) per substituir els membres d'aquest consell, que considerem uns carques reaccionaris (no oblidem que molts d'ells tenen més de vint segles d'antiguitat). Els altres components del consell són Parmènides, que s'implica molt en les discussions científiques; Anaxímenes, expert en el dualisme de les forces còsmiques; Anaxímandre, que va fer el primer mapamundi; Heràclit, expert en temes ètics; Demòcrit, que ja parlava d'àtoms en vida; Pitàgores, que, a més de ser un gran matemàtic, creia que sobreviuríem després de morts (i vet aquí que tenia raó), i Gòrgies, el gran escèptic.

Una altra norma és que podem expressar-nos a través d'un contacte que tinguem a la Terra, com és el meu cas, sempre que no els enviïm material creatiu. Podem enviar memòries, no obres noves. També hi ha un cos de guardians, a qui hem batejat com *llimbs*, perquè tot sovint estan als llimbs i podem reunir-nos a la seva esquena i saltar-nos, esporàdicament, les normes sexuals. Una altra característica és que els polítics tenen dues dependències: en una s'hi allotgen els demòcrates, que poden conviure amb tots nosaltres, i a l'altra hi estan confinats els dictadors que en vida han estat genocides o han tingut altres comportaments execrables. Jo pensava que Hitler, Stalin, Franco, Mussolini i tants altres serien a l'infern o a l'hades, però, menys perquè no hi ha foc, la seva estada aquí és una mena de càstig, perquè no es poden relacionar amb els altres i, si treuen el cap, reben una xiulada antològica.

Aquesta llibertat d'acció i de reunió ha comportat per a mi moltes relacions interessants, que aniré explicant al llarg d'aquest relat, encapçalades pels incisius filòsofs Sòcrates, Plató, Aristòtil, Kierkegaard, Nietzsche, Schopenhauer, Kant, Marx, Sartre i Derrida; els agosarats científics Arquímedes, Galileu, Newton, Pasteur, Fleming, Darwin i Einstein; els clarividents escriptors o poetes Horaci, Petroni, Dant, Petrarca, Dickens, Proust, Kafka, Dostoievski, D.H. Lawrence, Camus, Faulkner, Virginia Woolf i Josep Pla, entre molts d'altres. O els inspirats artistes Leonardo, Miquel Àngel, Dante Gabriel Rossetti, Gauguin, Van Gogh, Mozart, Beethoven, Verdi i Gaudí. I també

actors i actrius i un llarguíssim etcètera. Un elenc molt heterogeni, però de gran categoria. Com els pintors prerafaelites anglesos que van pintar molts quadres amb escenes de les meves obres. He parlat amb Dante Gabriel Rossetti, Ford Madox Brown, John Everett Millais, Edward Burne-Jones, J. William Waterhouse i William Morris. I també amb les pintores prerafaelites Rebecca Solomon, Marie Stillman, Violet Oakley, Catherine i Lucy Madox Brown i Georgiana Burne-Jones. I no és menor l'amistat que he trobat aquí a l'Olimp amb dones escriptores o actrius. Començant per Hipàcia d'Alexandria, Jane Austen, les germanes Brontë, Mary Shelley, Virginia Woolf, Agatha Christie, Simone de Beauvoir, poetesses i escriptores catalanes, franceses, angleses, alemanyes, italianes, nord-americanes, russes, etc. Uns companys de residència amb els quals mantinc una relació diària que explicaré puntualment, ja que a través d'aquest llibre aniré parlant dels duels d'enginy amb molts d'aquests contactes. No m'avoriré encara que això duri vint segles més.

També vull explicar que, quan vaig anar coneixent tots els invents i els avenços de què ha gaudit el món des de la meva desaparició física, vaig tenir un *brainstorm* considerable. Però Jules Verne em va fer veure que m'ho havia d'agafar amb filosofia, en dir-me: "Tot el que l'home és capaç d'imaginar es pot dur a terme, menys salvar-se de la mort". I així he assumit perfectament el coneixement de tots els invents tecnològics, malgrat que molts semblen cosa de màgia, com el telèfon, la ràdio, els cotxes, la televisió, l'electrònica o l'aviació. I una de les coses que més valoro i agraeixo a les normes olímpiques és que de tant en tant podem anar a visitar els nostres familiars difunts. Puc comunicar-me periòdicament amb els meus pares, John i Mary; amb les meves filles, Susanna i Judith, i amb Hamnet, el meu fill. I això és molt reconfortant. Perquè els mortals difunts que no són famosos habiten el que en el món cristià es coneix com *paradis*, *purgatori* o *infern*, en unes condicions semblants a les nostres. És el més enllà dels mortals anònims.

Ah, i me n'oblidava...! Hi ha una altra característica d'haver passat a millor vida (sigui dit sense sarcasme...) que ens agrada a tots els residents olímpics. De seguida que entrem al recinte, tenim la capacitat automàtica d'entendre totes les llengües, no necessitem torsimany. Cadascú pot parlar en el seu idioma, que tothom l'entén. Una deferència molt ben pensada pels gestors de l'Olimp, perquè si no,

això semblaria la torre de Babel o Can Seixanta, com diuen els catalans. Ja veieu que he adquirit ràpid (el temps és relatiu..., com diu Einstein) el vocabulari català. I, parlant de vocabulari, aquí a l'Olimp l'he ampliat moltíssim, i ho segueixo fent, perquè he incorporat un munt de paraules noves de totes les matèries que no existien durant la meua existència. I és que combinar paraules és un dels meus *hits*, com deueu haver vist si m'heu llegit. Sempre he tingut una tendència innata als jocs lingüístics: m'agradava i m'agrada sacsejar i jugar amb la pirotècnia de les paraules i el seu sentit filològic, científic i metafòric. En diuen *ludolingüística*, una inclinació entremaliadament lúdica i festiva, però també acadèmica. Potser per això em fascina una inspirada paraula catalana amb la qual em sento totalment identificat: *lletraferit*. Perquè ho era en vida i ho soc ara. Soc un lletraferit. I encara descobreixo noves i enjogassades piruetes lingüístiques, com ahir mateix: vaig advertir que, tant en anglès com en català, una gran alegria —*euphoria* i *eufòria*— conté les cinc vocals. Una modalitat que es coneix com *pentavocàlica* o la divertidament burlesca *pipistrello*, que en italià també vol dir *ratapinyada*. D'aquí que estigui eufòric... Perdoneu la meua passió ludolingüística..., que és intemporal, com ho és a la Terra la del gran ludolingüista català Màrius Serra.

El que no m'agrada gens és una altra norma molt important per a tots els que anem arribant en aquest Més Enllà. Es tracta que aquí nosaltres podem continuar escrivint, pintant, inventant, fent música, però les normes olímpiques prohibeixen que les nostres creacions recents arribin a la Terra per via quàntica o per qualsevol altre mitjà. Per tant, com que no es publiquen, els escrits queden en manuscrits o passats per la impressora i es dipositen a la secció de Reserva Manuscrita de la gran Biblioteca Olímpica, on poden ser consultats pels residents en aquest i altres llocs del Més Enllà. Els pintors, músics, científics, actors, etc. duen les seves creacions a un apartat especial, una mena de Museu del Més Enllà (MME), també visitable. I, amb un permís *ad hoc*, tots aquells que ens visiten regularment des del cel, el purgatori o l'infern poden gaudir durant les seves estades d'un i altre recinte. És a dir, només hi poden tenir accés els morts. Ara, en la faceta de crear nous textos, aquí estic mandrós. Xerro massa, la temptació de parlar de qualsevol tema amb tants companys il·lustres, les topades inesperades i engrescadores, les reunions sovinteja-

totes les categories, les festes i *performances* amb actors, músics i humoristes fan que el temps passi volant i no tenim temps de cercar temps per tenir temps d'aprofitar el temps. Un temps que m'ha permès ampliar moltíssim el meu vocabulari.

Sé que m'han qualificat com el dramaturg i poeta més important de tota la història de la humanitat. I tot i que per a alguns això pot semblar una espifiada o disbarat, diuen que és axiomàtic (m'encanten les paraules insòlites, siguin cultes o moribundes) que les meves obres teatrals siguin les més visionades del món, ja sigui en format teatral, cinematogràfic o com a sèries televisives. El cas és que encara al segle XXI tinc una constel·lació estelada d'admiradors o fans, com en diuen ara. I això m'omple d'una sana i gloriosa satisfacció. En trio dos exemples puntuals, entre molts d'altres. El primer, el de Stephen Greenblatt, historiador literari nord-americà i professor d'Humanitats de la Universitat Harvard, premi Pulitzer l'any 2012 i prestigiós expert i analista de la meua obra. Dos dels seus llibres m'han cridat l'atenció: una biografia meua, *Will in the World*, que durant nou setmanes va estar al capdavant de la llista de *best-sellers* del *The New York Times*, i que estic llegint ara, en què analitza la meua vida i obra, i *Tyrant. Shakespeare on Power* (*El tirà. Shakespeare i la política*), on diu que anatomitzo el poder. I he descobert una admiradora secreta: l'excancellera alemanya Angela Merkel. L'any 2019, durant unes vacances seves al Tirol italià, uns *paparazzi* la van fotografiar al balcó del seu hotel llegint el *Tyrant* de Greenblatt. No sé si devia pensar en algú concret, perquè ella ja n'ha conegut i tractat, de tirans, en ple segle XXI.

Tot i que també sé que he tingut i encara tinc detractors (o els diré *calumniadors*?). D'aquí que vulgui explicar la meua versió dels fets i intentar aclarir alguns punts a aquells que em bescanten. Fins ara he callat davant de difamadors amb fred de peus com Voltaire, Tolstoi, Bernard Shaw, Henry Miller, Charles Darwin, o dels seguidors de les tesis més absurdes i ridícules que qüestionen l'autoria de les meves obres, com és el cas de Mark Twain (amb una obsessió malaltissa contra mi), Sigmund Freud (encara que aquest va fer servir la meua obra com a model de les seves teories psicoanalítiques) i una trepa d'acadèmics i actors anglesos actuals que, sense cap prova, atribueixen les 37 obres teatrals i els 5 poemes que vaig escriure a diferents personatges de la meua època, com Marlowe, Bacon o Edward de